

D66 Kromme Rijn, D66 Utrecht &
D66 Midden Nederland

Visie op het Kromme Rijngebied

D66

Voorwoord

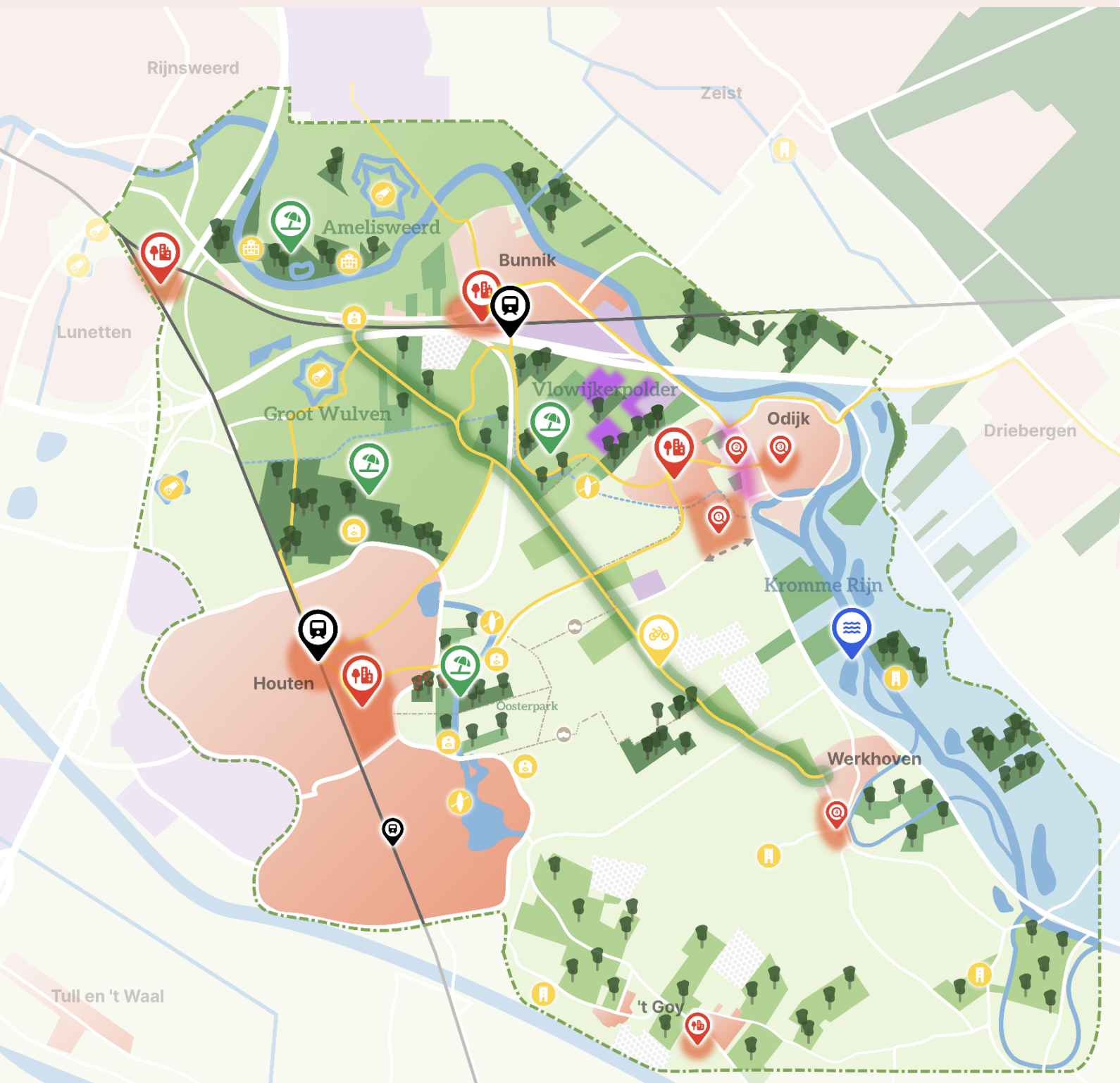
In het Kromme Rijngebied is het prachtig: een afwisselend landschap, de Kromme Rijn en bijzondere landgoederen en kastelen. Met levendige dorpen én dicht bij de stad Utrecht. En diverse boeren maken een transitie naar circulaire en groene landbouw.

Tegelijkertijd zijn er grote uitdagingen om de leefbaarheid te behouden, het landschap groener en blauwer in te richten en tienduizenden woningzoekenden van een fijne en betaalbare woning te voorzien.

D66 wil dat het Kromme Rijngebied in de toekomst een nog aantrekkelijker groen, duurzaam en vitaal landschap wordt. Daarom komen we als D66 met een heldere toekomstvisie voor het Kromme Rijngebied waarin onze inwoners graag wonen, werken en ontspannen.

Er zijn vier overkoepelende thema's:

- Uitgangspunt 1: Ruimte maken voor natuur, water en recreatie
- Uitgangspunt 2: Een eerlijke en duurzame economie
- Uitgangspunt 3: Gezond wonen in levendige dorpen
- Uitgangspunt 4: Leefbaar en bereikbaar Kromme Rijngebied

Fietspad	Recreatief gebied	Zonneveld
Autoweg	Nieuwe bedrijfslocatie	Bezienswaardigheid
Klompenpad	Bestaande bedrijfslocatie	Herenboerderij
Nieuwe kanoroute	Stationsknooppunt	Waterbergingsgebied
Fruitboomgaard	Zoeklocatie woningbouw	Water
Bos	Grote woningbouwlocatie	
Voedselbos	Bestaande kern	

1. Ruimte maken voor natuur, water en recreatie

1.1. Nieuwe ruimte voor natuur en recreatie: Groot Wulven en Vlowijkerpolder

D66 vindt het essentieel dat groen meegroeit bij de groei van de bevolking en verstedelijking. D66 wil daarom twee nieuwe groene gebieden toevoegen: Groot Wulven en Vlowijkerpolder.

Het Kromme Rijngebied is een prachtig landschap dat al 900 jaar bestaat. Waar voorheen water, bodem, het landschap en het gebruik van de grond leidend was, is dit de laatste decennia veranderd. Van wat bodem en water ons geeft, leven en genieten veel mensen. Denk aan wandelen op de prachtige landgoederen Amelisweerd en Rhijnauwen of een kanotocht over de Kromme Rijn. Door de grote groei van de stad Utrecht en de omliggende dorpen en steden is meer ruimte nodig voor natuur en water. Voor de luchtkwaliteit, voor schoon en voldoende water in tijden van droogte, voor de biodiversiteit en om van dat alles te kunnen genieten.

Groot Wulven en Vlowijkerpolder worden afwisselende gebieden met bos, weiden en ruimte voor wateropslag. Plekken waar mensen genieten, flora en fauna kunnen leven en waar het fantastisch fietsen en wandelen is. Nu en in de toekomst.

1.2. Nieuwe ruimte voor water

D66 kiest bewust voor meer ruimte voor water.

Water is van levensbelang. D66 wil dat niet alleen groen meegroeit, maar ook blauw - ons water. Het Kromme Rijngebied speelt een cruciale rol tussen het (grond)water van de Utrechtse Heuvelrug en de verstedelijkte gebieden van Houten, Nieuwegein en Utrecht. Voldoende zoet en voldoende schoon water is één van de grootste uitdagingen in deze regio.

Door de klimaatverandering zien we steeds vaker extreem weer in bijvoorbeeld de vorm van hevige piekregenbuien. D66 wil dit hemelwater zo goed mogelijk laten opvangen en laten infiltreren in de bodem. D66 stimuleert waterdoorlatende bestrating en groene daken. Overstromingen door dichte straten en bebouwing worden hierdoor zoveel als mogelijk voorkomen. Bij nieuwbouw kiest D66 ervoor om tuinen met klei te laten opleveren in plaats van zand. Zo kunnen mensen makkelijker planten of gras aanplanten. Regenpijpen worden afgekoppeld, zodat schoon regenwater de tuin in kan lopen. Tot slot blijven we, in

samenspraak met het waterschap, regentonnen stimuleren. Ook periodes met (extreme) droogte worden hiermee tegengegaan omdat water beter en langer vastgehouden wordt.

Slim waterbeheer is dus nodig en is ook nog eens goedkoper.

D66 wil tegelijkertijd meer grote wateropslagplekken op natte momenten. D66 wil de gebieden rond de Kromme Rijn laten werken als een grote spons. Meer ruimte voor waterberging geeft ook meer kansen voor natuur, flora, fauna en om lekker in te kunnen zwemmen. Denk aan kleine zwem- en speelvijvers. Daarvoor is wel een goede waterkwaliteit noodzakelijk. We verbinden de twee plassen in Houten aan elkaar. Dat levert een betere waterkwaliteit op, meer ruimte voor wateropslag en meer mogelijkheden voor recreatie (varen met een bootje, kano, wandelen). Een win-winscenario.

Kortom, D66 wil rond de Kromme Rijn volop ruimte maken voor wateropslag om in natte tijden droge voeten te houden en in droge tijden voldoende water te hebben voor mens, dier én natuur¹.

1.3. Recht op rust, stilte en donker

D66 wil ook bewuste aandacht voor rust, stilte en donker in dit gebied

Voorkomen van overmatige verlichting en geluidsoverlast in natuur- en woongebieden. Ruimte voor rust, stilte en donker. Creëren van stille gebieden en groene buffers tussen woon- en landbouwzones.

¹ Vanuit water en bodem wordt een indeling van gebiedsperspectieven voorgesteld. Deze draagt bij aan een integrale aanpak van ruimtelijke keuzes. Daarnaast is het versterken van de verbindingen tussen regionale en nationale energienetwerken essentieel om een betrouwbaar en toekomstbestendig energiesysteem te realiseren. (Bron: Ruimtelijk Voorstel provincie Utrecht, 12 december 2023)

2. Een eerlijke en duurzame economie

2.1. Ruimte voor het experiment

D66 wil ruimte geven aan boeren, ondernemers en anderen die willen experimenteren met oplossingen die groener, duurzamer en gezonder zijn.

Het Kromme Rijngebied is dé perfecte plek voor experiment en innovatie. Wij zien hier ruimte voor ontwikkeling van proeftuinen en pilots voor duurzame bedrijven en nieuwe economische modellen. Het gebruik van het land in dit gebied is al eeuwenlang gebaseerd op de mogelijkheden die er van nature zijn. Water en bodem hebben het landgebruik ruimtelijk geordend. Dat is ook een uitstekende basis voor een vitale toekomst.

Gemeenten en provincie kunnen de helpende hand bieden met ondersteuning voor ondernemers die circulair of energieneutraal willen werken. D66 wil een betere samenwerking tussen gemeente, ondernemers en inwoners om duurzame initiatieven te versnellen.

2.2. Volop ruimte voor duurzaam boeren

D66 wil de landbouw verduurzamen door stimulering van meer ecologische productiemethoden. Milieubelastende bestrijdingsmiddelen willen we zo snel mogelijk terugdringen.

Water wordt op een zorgvuldige manier gebruikt. D66 wil dat waterpeilen in de eerste plaats gericht zijn op behoud en herstel van natuurwaarden. De landbouw zal zich daarnaar richten in een herstelde balans.

In het Kromme Rijngebied zijn al mooie voorbeelden van bedrijven die produceren voor een lokale afzet. Dat mogen er meer worden, zeker in een zo gevarieerd gebied als dit.

2.3. Duurzame energie

D66 kiest voor onderzoek naar aardwarmte en warmtenetwerken in de dorpen en steden, die lokaal voordeel opleveren.

Het Kromme Rijngebied als plek van rust, stilte en donker verenigt zich niet goed met het plaatsen van windturbines. Vandaar onze keuze voor onderzoek naar aardwarmte en warmtenetwerken. In het gebied is daarnaast al veel ruimte gemaakt voor het opwekken van zonne-energie.

3. Gezond wonen in levendige dorpen en steden

D66 kiest voor 15-minutendorpen en -wijken: een mix van wonen, werken en voorzieningen op maximaal 15 minuten loop- of fietsafstand.²

In het Kromme Rijngebied wonen en werken veel mensen. De komende jaren komen er duizenden mensen bij. Dat is een grote opgave en tegelijkertijd ook een unieke kans om een gezonde omgeving te maken, die uitnodigt om een wandeling te maken of de fiets te pakken. Met levendige dorpen en steden met voorzieningen binnen fietsafstand en waar altijd wat te beleven valt en voorzieningen vlakbij zijn.

3.1. Zuinig omgaan met het landschap door compact te bouwen in en rond bestaande dorpen en steden

D66 wil nieuwe woonwijken groen en klimaatbestendig inrichten, met voldoende ruimte voor recreatie en mobiliteit.

We hanteren daarbij het uitgangspunt dat we compact bouwen³ (verdichting) rond ov-knooppunten en de regiopoorten⁴. D66 kiest voor deze strategie om te breken met de vicieuze cirkel van het Vinex-bouwen, die steeds meer autoverkeer genereren en de mobiliteitsproblemen alleen maar vergroten. Door compact te bouwen en goede verbindingen te maken met het landschap, kan deze regio echt de Poort van het Kromme Rijnlandschap worden.

We denken dat woningbouw en versterking van het landschap goed samen kan gaan. D66 kiest bewust op de meeste plekken voor inbreiding. D66 wil uitleglocaties concentreren rond Odijk en Driebergen-Zeist, zodat we het landschap op andere plekken open houden

² Zie de Sociaalliberale visie op mobiliteit, maart 2025

³ Compact bouwen, of verdichting, is het slim combineren van verschillende functies op dezelfde plek. Door compact te bouwen, blijft er meer ruimte over voor groen, natuur, recreatie, sport en bewegen.

⁴ Regiopoorten zijn gebieden binnen loop- en fietsafstand van OV-knopen (trein en/of bus), waar substantieel ontwikkelruimte is voor nieuwe gemengde stedelijke milieus, P+R voorzieningen en verbindingen naar werklocaties en/of het omliggende landschap. Bestaande wijken in de directe nabijheid profiteren mee van de kwaliteitssprong in de leefomgeving en de multimodale bereikbaarheid en kunnen meedoen met de stedelijke verdichting, vergroening en de mobiliteitstransitie.

en versterken met nieuwe wandel- en fietsroutes, nieuwe natuur en recreatieve voorzieningen.

Concreet zien we mogelijkheden om binnenstedelijk in Houten 2.000 woningen rond station Houten en de Molenzoom te bouwen. Er zijn bovendien nog eens 1.200 woningen mogelijk rond station Bunnik. Rond het station Driebergen-Zeist wil D66 2.000 woningen bouwen. In Odijk is het met nieuwe fietsroutes naar stations Bunnik, Houten en Driebergen-Zeist (alle drie op 10 minuten fietsafstand) mogelijk om 2.500 woningen te bouwen. In Werkhoven willen we 500 woningen bijbouwen om de leefbaarheid op lange termijn te verbeteren. Ook in Utrecht-stad wordt er aan de oostzijde veel gebouwd, bijvoorbeeld in het project Tussen de Rails of de transformatie van Rijsweerd tot gemengd woon- en werkgebied.

3.2. Levendige, leefbare dorpen

D66 kiest bewust: bij grotere dorpen en steden alleen binnenstedelijk bouwen, bij kleine dorpen - waar veelal niet of nauwelijks ruimte is om binnenstedelijk te bouwen - vinden we compact bouwen rond de dorpen de beste optie.

We zijn groot voorstander van levendige dorpskernen met sterke voorzieningen. Daarvoor zijn voldoende inwoners nodig, en daarmee woningbouw. Alleen zo werken we aan het verbeteren van de leefbaarheid.

Met compact bouwen bedoelen we dat wonen, winkels en bedrijven slim worden gecombineerd, zodat we ruimte overhouden voor groen, recreatie, water en natuur. Niet of-of, maar als D66 denken we dat het en-en kan en noodzakelijk is in het Kromme Rijngebied.

Betaalbare woningen voor starters en senioren zijn essentieel om dorpen levendig te houden. Met de bouw van gelijkvloerse woningen voor ouderen, dicht bij voorzieningen, bevorderen we de doorstroming op de woningmarkt. We weten immers dat iedere nieuwe woning maar liefst 5 verhuiskbewegingen oplevert. Door te bouwen voor senioren, creëren we nieuwe kansen voor starters en gezinnen. Daarnaast bouwen we goedkope woningen voor starters, zodat ook zij een betaalbare woning kunnen vinden én blijven bijdragen aan de leefbaarheid als vrijwilliger van een sportclub of cultuurvereniging.

3.3. Gezond wonen

D66 vindt dat we moeten investeren in een leefomgeving die inwoners gezonder maakt.

Het Kromme Rijngebied is een perfecte plek om gezond te wonen en te leven: er is ruimte om heerlijk te wandelen, te fietsen en hard te lopen. Dat is goed voor de gezondheid van

alle bewoners, fysiek en mentaal. We willen werken aan het creëren van aantrekkelijke verblijfsplekken met bankjes, speelplekken en picknickzones⁵.

D66 wil dat de publieke ruimte aantrekkelijk en veilig is. Dat betekent: meer ruimte voor voetgangers, fietsers en spelende kinderen⁶. De auto is, zeker in het buitengebied, onmisbaar, maar is in woonstraten en bij voorzieningen slechts te gast.

3.4. Duurzaam en klimaatadaptief bouwen

D66 wil alleen nog maar duurzaam en klimaatadaptief bouwen

We bouwen voor de komende 100 jaar. Nieuwe woonwijken en vervangende woningbouw willen we daarom klimaatadaptief en energieneutraal bouwen. De woonwijken die we nu ontwerpen moeten ook daadwerkelijk 100 jaar mee kunnen. Tevens moeten ze voldoende water opvangen en bergen, om droogte in de zomer en wateroverlast in de winter te voorkomen, en mensen beschermen tegen hitte in de zomer. Dat doen we met meer groene openbare ruimte en door de openbare ruimte inclusief te ontwerpen⁷

3.5. Plannen maken we samen met inwoners

D66 staat voor vrijheid.

Vrijheid betekent ook de ruimte krijgen om mee te denken met jouw leefomgeving. Daarom willen we dat bestaande bewoners én woningzoekenden vroegtijdig worden betrokken bij het maken van plannen. Ook ondernemers en maatschappelijke partners hebben we nodig om toekomstbestendige woonwijken en dorpen te ontwerpen⁸

⁵ Gemeenten, provincie en waterschap moeten actief sturen op samenhang tussen projecten én samenwerken. Zo kan de schaarse ruimte eerlijk, efficiënt en passend worden verdeeld (zie D66-essay ruimtelijke ordening, maart 2025).

⁶ Zie D66-sociaalliberale visie op mobiliteit, maart 2025

⁷ Zie Ruimtelijk Voorstel provincie Utrecht, 12 december 2023

⁸ Zie D66-essay ruimtelijke ordening, maart 2025

4. Leefbaar en bereikbaar Kromme Rijngebied

D66 wil 25 kilometer extra fiets- en wandelpaden in het Kromme Rijngebied. Zodat mensen veiliger en prettiger naar school of werk kunnen fietsen, maar ook om in je vrije tijd lekker te kunnen wandelen, skaten, fietsen of joggen. In de kernen gaan we extra inzetten op duurzame mobiliteitsvormen zoals deelmobiliteit en mobiliteitshubs (en MaaS-oplossingen). De nieuwe en verbeterde fietspaden en wandelroutes zullen aansluiten op de natuur en dorpskernen.

4.1. Veilige fiets- en wandelroutes voor jong en oud

D66 wil in het Kromme Rijngebied meer ruimte maken voor veilig en prettig fietsen en wandelen.

De schaarse ruimte in het Kromme Rijngebied vraagt om keuzes. D66 vindt dat iedereen, jong en oud, veilig naar school, werk en voorzieningen moet kunnen gaan. Om dat te bereiken wil D66 in het Kromme Rijngebied meer ruimte maken voor veilig en prettig fietsen en wandelen. Bijvoorbeeld met vrijliggende fietspaden tussen Houten en Odijk, en tussen Odijk en Bunnik. Daarbij zien we ook mogelijkheden voor een NS-route tussen Houten en Bunnik. En wat te denken van klompenpaden tussen de weilanden van het Kromme Rijngebied. Natuurlijk zorgen we voor goede verlichting en logische oversteekplaatsen.

Tevens zijn wij als D66 voorstander om meer groen en bomen in het gebied, dus ook langs wegen, te plaatsen. Zo kunnen we hitte en luchtvervuiling verminderen.

4.2. Achterdijk wordt dé recreatieve poort van het Kromme Rijngebied

D66 ziet de Achterdijk als de perfecte route voor fietsers en wandelaars.

Actieve mobiliteit (zoals fietsen en lopen) verdient volgens ons voorrang boven gemotoriseerd verkeer. Wij zouden graag het doorgaand verkeer verplaatsen, zodat er ruimte ontstaat voor nieuwe wandel- en fietsroutes⁹. Zo kunnen we genieten van de Limes, Nieuwe Hollandse Waterlinie, de Kromme Rijn en het afwisselende landschap. Boeren in het gebied stimuleren we bovendien graag om klompenpaden aan te leggen. Waar mogelijk maken we graag ruimte voor herenboeren.

⁹ Inrichting van straten moet daarop worden afgestemd. Bron: D66-sociaalliberale visie op mobiliteit, maart 2025

4.3. Verbeteren bereikbaarheid van Odijk en Wijk bij Duurstede

D66 wil graag onderzoeken hoe de N229 minder een barrière kan vormen als we de woningbouw bij Odijk gaan uitbreiden.

Daarvoor zijn twee redenen: enerzijds om de leefbaarheid in Odijk te vergroten, anderzijds om doorgaand verkeer richting Werkhoven en Wijk bij Duurstede beter te laten doorstromen. Misschien kunnen we de N229 verdiept aanleggen en daarbovenop een deel van het tracé woningbouw mogelijk maken. Zo slaan we twee vliegen in één klap.

Samen maken we het waar!

Deze visie is een levend document. We werken continu aan deze visie, en verwerken voortschrijdend inzicht. We nodigen inwoners, ondernemers en organisaties uit om samen te bouwen aan een leefomgeving waarin we gezond en met veel plezier kunnen wonen, werken en recreëren.

D66-visie op het Kromme Rijngebied

D66 Kromme Rijn, D66 Utrecht & D66 Midden Nederland

Meer weten over de standpunten van D66?

Lees verder over de plannen van D66 op www.d66.nl of stuur ons via de website een bericht. We staan je graag te woord, en horen graag over jouw ideeën.

The logo for the Dutch political party D66, consisting of the letters 'D66' in white on a green rectangular background.